

Środki oszczędnościowe MFW zagrażają prawom człowieka

28 września 2023

Według raportu Human Rights Watch Międzynarodowy Fundusz Walutowy (MFW) narzuca środki oszczędnościowe, które zagrażają prawom człowieka w wielu krajach.

Human Rights Watch (HRW) przeanalizowało 39 pożyczek udzielonych w 38 krajach od początku pandemii. Stwierdzono, że 30 z nich zawierało co najmniej jeden warunek zagrażający prawom człowieka. Mimo że na początku pandemii dyrektor zarządzający MFW, Kristalina Georgieva, mówiła o inwestowaniu w „zieloną, inteligentną i sprawiedliwą” odbudowę, większość pożyczek nadal zawierała takie wymagania jak obniżenie wydatków rządowych czy podniesienie regresywnych podatków.

„Chociaż MFW obiecywał na początku pandemii, że wyciągnie wnioski z wcześniejszych błędów, nadal promuje polityki, które pogłębiają ubóstwo i nierówności oraz podważają prawa człowieka” – powiedziała Sarah Saadoun, starsza badaczka i rzeczniczka HRW ds. sprawiedliwości ekonomicznej i praw.

Pożyczki uwzględnione w raporcie dotyczyły krajów zamieszkiwanych przez 1,1 miliarda ludzi. 30 z nich zawierało co najmniej jeden warunek zagrażający prawom człowieka. W 22 z nich wprowadzono ograniczenia w wydatkach na wynagrodzenia w sektorze publicznym, 23 wprowadziły regresywny podatek od wartości dodanej, a 20 obniżyło lub wyeliminowało dopłaty do paliw czy energii elektrycznej.

Chociaż HRW przyznaje, że eliminacja dopłat do paliw kopalnych jest konieczna, musi być ona przeprowadzona z uwzględnieniem potrzeb najbiedniejszych. Saadoun opowiedziała o kobiecie z Sri Lanki, która pracuje siedem dni w tygodniu. W wyniku kryzysu ekonomicznego jej zarobki spadły o połowę, a rząd obciął dopłaty do energii elektrycznej. Kobieta ta musiała

przeprowadzić się do matki, stając się całkowicie zależna od rodziny i pracodawcy.

Raport podkreśla, że zarówno MFW, jak i rządy, które otrzymują pożyczki, mają obowiązek reagować na kryzysy ekonomiczne w sposób, który promuje dbanie o prawa człowieka. Tymczasem nawet te drastyczne środki oszczędnościowe narzucane przez MFW nie przynoszą oczekiwanych efektów w zakresie redukcji długu. W kwietniu 2023 r. prognozy ekonomiczne MFW wykazały, że „średnio nie zmniejszają one wskaźników zadłużenia”.

Raport przytacza przykład Jordanii, która otrzymuje pożyczki od MFW od 2012 roku, ale jej wskaźnik zadłużenia względem PKB jest obecnie wyższy niż na początku. MFW zaczął kłaść nacisk na minimalne wydatki socjalne oraz wprowadzać programy wsparcia oparte na dochodach beneficjentów. Jednocześnie usunięto dopłaty do paliwa i chleba, zwiększono podatki konsumpcyjne i dochodowe oraz zmieniono taryfy za energię elektryczną. Co prawda w 2019 roku Jordania zainicjowała program wsparcia w formie transferów gotówkowych, nazwany Takaful. Jednak w 2022 r. dotarł on do nie więcej niż 120 000 gospodarstw domowych będących beneficjentami, czyli około 5 procent populacji Jordanii liczącej około 11 milionów. Ubóstwo w latach 2018-2022 wzrosło z 15 do 24 procent, a program dotarł tylko do około jednego na pięciu Jordańczyków żyjących poniżej granicy ubóstwa. Poprzednie badania Human Rights Watch wykazały, że algorytm, na którym opiera się program, aby wybrać beneficjentów, jest arbitralny, dyskryminujący i podatny na błędy.

Autorzy raportu podkreślają: „Chociaż wprowadzenie minimalnych wydatków oraz programu Takaful stanowi krok naprzód w porównaniu z wcześniejszymi inicjatywami, to są one jedynie prowizorycznym rozwiązaniem głębszego problemu”. Dzięki reformom udało się osiągnąć znaczące oszczędności i zwiększyć dochody państwa, głównie poprzez środki podnoszące koszty życia obywateli. Niemniej jednak wydatki publiczne na sektory takie jak zdrowie, edukacja czy pomoc społeczna nie wzrosły

proporcjonalnie do całości budżetu kraju.

HRW przedstawiło kilka zaleceń dla MFW, w tym przeprowadzanie ocen wpływu programów na prawa człowieka, ustalanie różnych progów wydatków społecznych dla podstawowych usług oraz zastępowanie programów opartych na kryteriach dochodowych uniwersalnymi świadczeniami.

Jeśli te zmiany nie zostaną wprowadzone, kolejnym poszkodowanym krajem może stać się Pakistan. Tamtejsze porozumienie z lipca 2022 roku między MFW a rządem przewidywało wyższe podatki i koniec dopłat do energii i paliwa. „Mogę albo kupić lekarstwo na cukrzycę, albo zapłacić za szkołę córki, albo zapewnić prąd w domu” – powiedział HRW 47-letni kierowca rikszy z Lahore. „Mogę wybrać tylko jedno z tych trzech. MFW powinien zobaczyć, jak radzę sobie z życiem.”

Źródło: [Trybuna.info](https://trybuna.info)